

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5727/2021
20.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., Град Крушевац, чији је пуномоћник Андријана Ђинђић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијалне банке“ АД Београд, коју заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Крушевцу Гж 184/21 од 03.06.2021. године, у седници одржаној дана 20.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Крушевцу Гж 184/21 од 03.06.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Крушевцу Гж 184/21 од 03.06.2021. године и пресуда Основног суда у Крушевцу П 1905/19 од 14.08.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о динарском кредиту за рефинансирање бр. .. од 14.10.2016. године, закљученог између тужиле и тужене банке, а која гласи: „корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 3% од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора“ и да се тужена обавезе да тужилци исплати износ од 9.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 14.10.2016. године до коначне исплате.

ОБАВЕЗУЕ СЕ тужилца да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 65.700,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П 1905/19 од 14.08.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о динарском кредиту за рефинансирање број .. од 14.10.2016. године, која гласи: „корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног

захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 3% од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора“. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 9.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 14.10.2016. године па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 24.800,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке па до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Крушевцу Гж 184/21 од 03.06.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда, а одбијен захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана, због погрешне примене материјалног права.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца АА као корисник кредита, закључила је са туженом банком 14.10.2016. године уговор о динарском кредиту за рефинансирање број .. . Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужиљи кредит у износу од 300.000,00 динара, са роком враћања од 26 месеци. Побијаном одредбом члана 6. став 1. истог уговора, тужилца се обавезала да као корисник кредита плати туженој банци по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење једнократну накнаду у висини од 3% од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужилце наплатила износ од 9.000,00 динара. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем понуде од 08.10.2016. године, у члану 3. тачка 3. исте, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и да је једнократна накнада за обраду кредитног захтева – фиксна 3% од износа реализованог кредита, а што је све наведено и у обавезним елементима уговора од 14.10.2016. године (у члану 3. тачка 3).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев основан и да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужилца као кориснику кредита, тужена банка у понуди није образложила који су то стварни трошкови кредита и структуру тих трошкова, односно није објаснила механизам по коме се добија висина ових трошкова, због чега су закључили да је ова уговорна одредба неодређена. Следом тога су заузели становиште да тужилца има право на враћање траженог новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104 и 214.

ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају јер је предметни уговор о кредиту закључен 14.10.2016. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б – основни подаци о кредиту) у члану 3.3 утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 3% од износа кредита, односно 9.000,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе члана 6. став 1. којом се тужилац обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 3% износа реализованог кредита. Како је тужилца у предуговорној фази наведеном понудом била обавештена о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, банци плати једнократну накнаду у висини од 3% од износа реализованог кредита, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то на име: састава одговора на тужбу износ од 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, састава жалбе 12.000,00 динара и састава ревизије 18.000,00 динара, све према АТ важећим у време предузимања ових парничних радњи. Туженој нису признати тражени трошкови увећања за ПДВ јер пуномоћник о томе није доставио рачун за заступана правна лица у смислу одредби Закона о порезу на додату вредност. Туженој је признат трошак на име судске таксе за: жалбу и другостепену одлуку у износу од по 2.100,00 динара, за ревизију од 4.200,00 динара и ревизијску одлуку од 6.300,00 динара, све према ТТ.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**